

portal 049: Intervju sa prvim zamjenikom visokog predstavnika i supervizorom za Brčko Michaelom Scanlanom

Intervju vodio Miloš Subotić

nula49: Posjećujete Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine dosta često i čini se da ste više angažovani od svojih prethodnika. Kakvi su ciljevi, koji su rezultati ove posjete?

Michael Scanlan: Dolazim često jer uživam u Brčkom. Zapravo, supruga i sedmogodišnji sin će mi se pridružiti danas popodne jer mi kažu „Stalno govoriš o Brčkom, hajmo vidjeti Brčko.“ To je dio koji se tiče ličnog zadovoljstva. Ali kad dođem u Brčko, moram biti iskren, često gledam Brčko kao ono što bi moglo biti, umjesto onog što jeste. Brčko ima sreću da posjeduje jedinstvene kvalitete koje drugi dijelovi BiH nemaju. Ima nevjerovatnu stratešku prednost na tržištu zbog svog položaja, mogućnost da samo donosi svoje odluke budući da je stvoreno kao distrikt, te najveći budžet po glavi stanovnika u BiH. Prema tome, Brčko kakvo bi trebalo biti je moja odgovornost kao supervizora, da dolazim i razgovaram s političarima, medijima i drugima o tome zašto nešto što bi trebalo biti prirodan rezultat ovih faktora nije ono što vidimo danas.

nula49: Već više od šest mjeseci ste prvi zamjenik visokog predstavnika i supervizor za Brčko. Kako biste uporedili situaciju u odnosu na vrijeme kad ste počeli s radom? Jeste li zadovoljni učinjenim napretkom i šta su po Vašem mišljenju najveći problemi s kojima se Brčko suočava?

Michael Scanlan: Napredak definiraju promjene. To je ono što očekujemo, a mislim da, kako vidim kroz razgovore sa stanovnicima Brčkog, i oni čekaju da vide takve promjene. Ono što se promijenilo, barem u smislu verbalnih obećanja, je to što su ovdašnje vlasti, i to sve političke partije, priznale da su ove promjene potrebne. U smislu dobre uprave, rasta privatnog sektora – što je ključno – i infrastrukturnog razvoja, stvari koje se tiču pitanja kvalitete života, i istovremeno čine ovu zajednicu atraktivnim odredištem za ulaganje u privatnom sektoru. Dakle, dobro je da postoji takvo priznanje i što postoji posvećenost da se ove promjene izvrše. Dobro je to što bi se usvajanje zakona i propisa o raspodjeli budžeta, koraci vezani za razvoj infrastrukture i privlačenje privatnog sektora trebali desiti ove jeseni. Stoga ćemo najesen vidjeti da li je izabrano vođstvo Brčkog zaista posvećeno ovim ciljevima. No, napredak je napredak samo kad vidite promjene.

nula49: Najavili ste veću uključenost međunarodne zajednice u septembru i oktobru ako do tada ne bude napretka u nekim pitanjima. To su fiskalizacija koja je u toku, novi Zakon o budžetu radi transparentnijeg trošenja i modernizacija luke. Vidite li napredak u tom smislu i postoje li koraci koje OHR može poduzeti da se stvari ubrzaju?

Michael Scanlan: U stvari, osmog marta sam rekao da će međunarodna zajednica dati podršku i biti angažovana ukoliko vlasti Brčkog poduzmu te korake. Nije na nama da radimo njihov posao. Na njima je da rade posao za koji ste ih izabrali, i da budem iskren, na glasačima u Brčkom je da ih pozovu na odgovornost. Ljudi često zaboravljaju da svaki glasač u ovoj zajednici ima odgovornost. I trebali bi to shvatiti ozbiljno jer ona definiira njihove živote i živote njihove djece. Što se tiče fiskalizacije, kao što ste rekli, ona je završena. Postoje još neke završne stvari koje treba uraditi vezano za ljude koji traže da ne budu uključeni. U svakoj zemlji u kojoj sam radio porezi uvećavaju budžet. Svi treba da doprinose na isti način jer se tako finansiraju škole, ulice, bolji život. Stoga bi to trebalo biti sasvim prihvatljivo.

Ono što je važno kod budžeta je transparentnost. Građani imaju pravo znati kako se njihov novac troši. Prethodni budžeti su usvajani sa 700 amandmana. Svi znaju šta to znači. Da budem iskren, to znači da kretanje novca nije transparentno, to znači da kretanje novca u većini slučajeva nije u interesu šire zajednice ili dijela te zajednice. Stoga su im OHR-ovi stručnjaci pomogli da napišu novi Zakon o budžetu. Dobra je vijest da će ovaj Zakon o budžetu ići na Skupštinu i postoje sve šanse da će biti usvojen ove jeseni kako bi se iskoristio za izradu budžeta za 2020. To je ključ. Ne radi se samo o usvajanju budžeta, nego i o njegovoj primjeni u izradi budžeta za 2020.

No, to istovremeno znači i obavezu da se preradi, preuredi i popravi regulativa o dodjeli sredstava asocijacijama i nevladinim organizacijama. To je još jedan dio propisa o budžetu koji ima nevjerovatne rupe, jer nije transparentan u smislu trošenja novca i dobre uprave.

Što se tiče Luke, EBRD radi završnu analizu o tome koji su finalni koraci. Imamo obećanja, i EBRD ima obećanja i od gradonačelnika i od predsjednika Skupštine, da će, kada se konačna ekspertiza završi krajem oktobra, oni napraviti neophodne promjene ako su potrebne određene dozvole, ili šta već bude potrebno za izgradnju. Ukoliko se to provede, Luka će biti u potpunosti modernizirana do kraja 2020. S tim dolaze nova radna mjesta, nova preduzeća, novi rast, i Brčko ponovno postaje odlično mjesto za ulaganja.

Važno je reći da se ovo odnosi i na obnovu mosta. Ne moraju čekati nikoga drugog. Mora im se priznati da su stupili u kontakt s Vukovarskom županijom tako da zajedno mogu ići brzim koracima kako bi se krajem iduće godine ne samo potpuno modernizirala Luka, nego bi i most bio u funkciji, što bi trebalo imati jak i pozitivan ekonomski uticaj na Brčko.

nula49: Nadamo se da će tako biti. Spomenuli ste Brčko kakvo bi moglo biti. Ova zajednica je punoljetna, da li ste razočarani? Smatrate li je uspješnom zajednicom?

Michael Scanlan: Znete, imam privilegiju da dolazim i odlazim iz ovog dijela svijeta otkako sam i sam punoljetan, tako da vrlo dobro poznajem Brčko kakvo je bilo prije rata, pa pogledate Brčko, pogledate Bijeljina – Brčko je bilo grad u koji su ljudi išli. Sad pogledate Bijeljina i vidite da ima dinamičan centar grada, postoji noćni život. Ovdje toga nema. Pogledajte Orašje koje je malo dalje – prije rata to je bilo malo selo, a sad tamo imate šetalište pored rijeke, no kad dođete ovdje – toga nema. Ponavljam, radi se o tome da, ako Brčko ima prirodnu prednost, ako Brčko ima slobodu da donosi odluke, ako Brčko ima najviši budžet po glavi stanovnika, zar ono ne bi trebalo biti najbolje mjesto u koje će strane privatne kompanije investirati, u koje će turisti dolaziti, gdje će ljudi živjeti, zašto to nije slučaj? Mislim da je to moj odgovor. Osmog marta na Danu Brčkog sam rekao da sam u razgovorima sa svim prethodnim supervizorima koji su ovdje radili čuo da Brčko ima potencijal. Samo potencijal još uvijek nije realiziran, ali za to su odgovorni izabrani zvaničnici i na kraju krajeva građani. I u tome je pitanje, žele li ljudi preuzeti odgovornost za svoju budućnost?

nula49: Po čemu se nadate da će Vas se Brčaci sjećati, kakva je Vaša nada za budućnost i Vaša uloga u njoj?

Michael Scanlan: Moram reći da mene ne pokreće to kako će me se sjećati. Ovdje se ne radi o meni, smatram da sam posebno sretan i blagosloven što imam posao na kojem mogu pomoći drugima, podržati druge, čestitati drugima koji grade bolji život za širu grupu ljudi. To je jedinstvena stvar. Zapravo sam ova ista osjećanja podijelio s vašim liderima u političkim strankama. Kažem da bi trebali biti izuzetno sretni što su ih ljudi izabrali da pomognu u stvaranju nevjerovatnog života kakav bi Brčko moglo imati, a to predstavlja čast. Njihova je obaveza da budu dostojni te časti i te prilike. Isto tako želim naglasiti da je i odgovornost svakog građanina, stanovnika Brčkog, da uradi svoj dio posla. Mnogo ljudi se žali, ali kad ih pitam „Za koga glasate? Šta vi radite?“, onda odjednom čujem „Pa, to ne zavisi od mene.“ To nije istina. Ako vlasti učine sve što su obećale da će učiniti ove jeseni, treba im čestitati. Ja ću im čestitati. Ljudi ih trebaju podržati. Ali ako to ne učine, kao i u svakoj zemlji postoji proces koji se naziva izborima, pa ako političari ne ispune ono što je moguće, to se treba odraziti na izborima.

nula49: Spomenuli ste da će Vas danas posjetiti porodica. Šta im namjeravate pokazati?

Michael Scanlan: Pa, doći će baš na vrijeme da mi se pridruže na ručku, onda ćemo prošetati pješačkom ulicom i naravno otići ćemo na obalu. Rekao sam sinu da tu ima mnogo brodića i vrlo je uzbuđen. Ima sedam godina, želi da ide na pecanje; nisam siguran da će se to desiti ovog puta, ali isto tako znam da će moja supruga, kao neko ko se bavi uređenjem, stalno govoriti „Zašto ovdje nemaju restoran, zašto ovdje nemaju kafić, zašto ovdje nema nečega...?“ jer je to zaista jednostavno. Nema razloga da tih stvari ne bude osim ako se radi o svjesnom izboru. Stoga se nadam ću za par godina kada dođem u posjetu vidjeti početke tog dinamičnog Brčkog kakvo svi žele.